

16. dubna 1922 došlo v lázeňském letovisku Rapallo, nedaleko Janova, k podpisu historické smlouvy mezi výmarským Německem a sovětským Ruskem. Rappalská smlouva bývá často označována za první ránu versailleskému systému. Přitom se zapomíná, že svou podstatou není Rapallo ničím jiným, než potvrzením několik let patrného trendu (ne-li historické tradice), nebo pokusem o znovu sblížení Ruska a Německa, které je na evropské scéně patrně minimálně od dob Fridricha Velikého.

Z čistě diplomatického a strategického hlediska představuje smlouva samotná mistrný tah, kdy se dvěma zemím, odsouvaným v té době mezinárodním společenstvím na okraj a nucených pod bedlivým dohledem plnit versailleským systémem určená kritéria, podařilo vzájemnou smlouvou jednak mezinárodní společenství legálně obejít a recipročně se vyvázat z diplomatické izolace.

Již krátce po skončení Versailleské konference došlo k pro mnohé překvapivým dohodám mezi Německem a bolševickým Ruskem, když si Rusové v létě roku 1920 objednali z Německa lokomotivy a materiál pro stavbu železnic. Začátkem ledna 1922 bylo v Cannes, kde se konalo zasedání Nejvyšší spojenecké rady Dohody rozhodnuto, že se uskuteční hospodářská a finanční konference na kterou bude pozváno i Německo a Rusko.

Předpokládalo se, že v čele ruské delegace bude Lenin, ale z obav před vysokým rizikem možného atentátu delegaci nakonec vedl komisař pro zahraniční otázky Gregorij Čičerin. Ruským cílem bylo posílit vlastní pozici tím, že na konferenci bude mezi účastníky vnášet rozkol. Zatímco jednání s Velkou Británií, Francií a Itálií se jevílo jako obtížné, větší šance na úspěch se daly očekávat při jednání s Německem.

První cesta ruských diplomatů vedla přes Berlín. Slibně se vyvíjející schůze mezi Čičerinem a ministry Wirthem a Rathenauem však nakonec v dohodu nevyšla, protože Německo nebylo ochotno zříci se úhrady válečných ztrát.

10. dubna 1922 byla zahájena Janovská konference za účasti celkem 29 zemí. Zatímco v průběhu dnů oficiální jednání vázla, vedly se horečné debaty v kuloárech. Z popudu Velké Británie byl činěn nátlak na Rusko, aby uznalo dluhy předchozích vlád, Rusové za to však považovali náhradu ztrát, které způsobila intervence a blokáda.

Německo, které se kuloárových vyjednávání neúčastnilo, začalo mít obavy, že vznikne za jeho zády dohoda, která bude silně nepříznivá, 15. dubna se proto sešli zástupci ministrů zahraničí obou zemí a dohodli se, že obě strany jsou ochotny podepsat spolu vzájemnou smlouvu bez ohledu na výsledek konference.

Následující den přijela německá delegace do hotelu Palazzo Imperiale v lázeňském středisku Rapallo, kde sídlili Rusové. Týž den večer podepsali Rathenau s Čičerinem smlouvu ve dvou rovnocenných jazykových verzích. Smlouva měla necelé dvě stránky a obsahovala tyto body:

- Obnovení sovětsko-německých diplomatických a konzulárních styků.
- Obě strany se vzdaly náhrad za škody způsobené během války.
- Ve vzájemných obchodních a hospodářských stycích měly být uplatňovány zásady nevyšších výhod.

Výsledkem této dohody bylo, že Janovská konference ztratila jakýkoli další potenciál cokoli dohodnout. Německu se ve spolupráci s Ruskem podařilo obejít mezinárodní dohody a výsledky Versailleské konference a najít ztracené místo na mezinárodním poli.